

Kutatások össze- hangolása

Szerdán a MEM-ben megkezdődött a kutatóintézeti igazgatók, egyetemi és főiskolai rektorok, valamint az élelmiszeripari műszaki fejlesztési vezetők tanácskozási tudományos kutatás profiljának kialakításáról.

Az értekezlet munkájával kapcsolatban dr. Tóth Mihály, a MEM főosztályvezetője elmondotta:

— Az illetékesek lényegében most határozzák meg azokat a mezőgazdasági és élelmiszeripari kutatásfejlesztési feladatokat, amelyekkel a lakosság és az ipar igényeinek kielégítésére mindenképpen foglalkozni kell. Egyúttal kijelölik az egyes témák megoldására legalkalmasabb tudományos központot, ahol adottak a feltételek az eljárás vagy a technológia gyors és megbízható megalapozásához. A munka hatékonyságának növelésére számos témát csoportosítanak az intézmények között. A várhatóan csak kis hasznót hozó témákban megszüntetik a tudományos vizsgálatokat. Az intézmények profiljának kialakításánál arra törekednek, hogy egy-egy kutatási téma megoldásakor a kapcsolódó problémák megoldása se válasson magára. (MTI)

Női egyenjogúság — hibákkal

Több helyen rendeztek mostanában úgynevezett öregek napját a városban: tanácsok, üzemek, tsz-ek, intézmények szórakoztató műsorral egybekötött uzsonnára, beszélgetésre hívták meg idős, nyugdíjaskortú túlhaladott embereket. S akik ez összefüggéseket szervezték, ott tevékenykedtek, sürgöttek-forogtak — nők voltak. Néhány iskolában, óvodában járva frissen meszelt falakra, gondosan ápoltságban élő nőkre, vasalt függönyökre tekintve ugyan csak a Nőtanácsra, vagy ezen belül a szülői munkaközösségek nőire hivatkoztak. Igen szenvedélyes hangon folyt a vita múltkorában a II. kerület alkoholizmus ellen küzdő társadalmi bizottságának ülésén. S a vitában résztvevőket szám-bavéve megintcsak azokat az ismerős arcokat lehetett felfedezni, akik tavasszal a virágos Szegedért akcióban agitáltak, tevékenykedtek: a Nőtanács, a nőbizottságok tagjait.

Harminc fejkendő, egy kalap

Valaki, a megyét rendszeresen járó ember viccnek is, találós kérdésnek is szánta: mi az, ha az országot melletti kukoricatáblánál elhaladva harminc fejkendő mozog egy sorban, egy kalap meg az ároksorban mozog. A megfogalmazás: a szociális szocialista brigádja a férfi brigáddal felügye-

letével. Más azt a példát emlegette, hogy a vállalati üdülőben a nyáron csak minden tizenegyedik nyaraló volt nő a gyár dolgozói közül, tíz pedig férfi. Érdekes ehhez, hogy a gyár munkásainak kétharmada nő, s az említett üdülőt is az üzemi nőbizottság rendezte be, tette lakályossá.

Nem kell külön fejtegetésekbe bocsátkozni, hogy a kiragadott példákban megállapítható legyen annak igazsága, hogy ha valamit mozgatni, szervezni, rendezni kell, a legtöbbször azt mondják, majd megcsinálja a Nőtanács, a nőbizottság. Aztán mikor a felsorolás vagy az elismerés következik a végzett munka értékelésekor, a legtöbbször summázva jut kifejezésre a köszönet a „társadalmi és a mozgalmi szerveknek”. S ha a nőmozgalomnak a párt-szervezetekben, a szakszervezetekben, a népfőntban, a Vöröskeresztben, bármilyen társadalmi szervezetben tevékenykedő aktivistáinak, mint nőknek a megbecsülését keressük, nagyjából hasonló helyzetbe találunk. De ebbe a helyzetbe meg nem nyugodhatunk.

„Nem való érzékeny nőnek”

A rossz felfogás, a helyes, megfontolt elvek, törvények, rendeletek végrehajtásában gyakran tapasztalható. Az egyik közigazgatási szerv-

nél felmondtak a jogvégzett előadónak, mert nő s munkabeosztása szerint többször kellett durva fellépésű, modortalan férfiakkal tárgyalnia, ezek ellen intézkedést hoznia. Kimondták az alhumánus szentenciát: „Ilyen feladat ellátása nem való érzékeny lelkű nőnek”. Hány olyan hatályos, több bírói fórumot megjárt döntést nem hajtottak végre, amely szerint az elvált, brutálisan viselkedő férfit ki kellett volna rég lakoltatni, mert a gyermeket nevelő anyát jelölték ki a lakás kizárólagos használatára?

Hamis humanitás ilyen esetben arra hivatkozik, hogy „Nálunk senkit nem tesznek az utcára” — miközben az üldözött nő ismerősöknél, rokonoknál talál csak menedéket. Vagy olyan példák sokaságát soroljuk, hogy az azonos munkáért megállapított bérkategóriák alsó és felső határa közül mely nembeliek standolnak a minimumon, s kik, akik túlnyomórészt a maximumot élvezik?

Meg lehetne vizsgálni — mint ahogyan a Központi Népi Ellenőrzési Bizottság meg is vizsgálta, és nem megnyugtató statisztikához jutott —, hogy a jutalmazottak, a kitüntettek, a vezető állásúak között milyen az arány egy-egy munkahelyen, még az olyanokban is, ahol a létszám szerint több a nő, mint a férfi.

Megérdemlik a tiszteletet

A nőtanácsok, bizottságok, a nőmozgalom akciói életünk szinte valamennyi területét érintik, társadalmi előrehaladásunk nélkülözhetetlen velejárói. Annál inkább tiszteletet érdemel a munka, amit a nők a közéletben végeznek, mert amit tesznek, arra nem szervezeti fejelem, hanem az emberi felelősség ösztönzi őket.

Adja is meg nekik mindenki a tiszteletet, a megbecsülést a magánéletben éppúgy, mint a társadalomban. Jobban, mint eddig, hogy ezáltal a régi adósságokból is le lehessen törölni valamit.

K. J.

Felgöngyölíthető gyepszőnyeg

A Szarvasi Öntözési és Rizstermesztési Kutató Intézetben a szikes talajokon is jól díszlő, a tiprást bíró fűféléket nemesítették ki. Az intézet idei „slágere” a felgöngyölíthető gyepszőnyeg, amelyet 16 fűféléből állítottak össze.

A különleges gyepszőnyeget 2 centiméter mély talajjal és gyökérréteggel fejtik fel szelekenként, majd az új helyen kiterítve megtiporják, öntözik, s 8–10 nap múlva megered a szivacsos szerkezetű hajszálgyökérréteg.

A vasút korszerűsítéséért

A Vasúttudományi Kutató Intézetben dr. Nagy József igazgató, a műszaki tudományok kandidátusa és Tóth János MÁV-igazgató, a forgalmi szakosztály vezetője, szocialista szerződést írt alá a két intézmény együttműködéséről a vasúti közlekedés korszerűsítésében végzendő munkálatok területén.

Társadalmi munka

Mostanában ritkábban esik szó a társadalmi munkáról. Néha úgy tűnik, mintha lekerült volna napirendről. Pedig a valóságban létezik és figyelemre méltó anyagi, erkölcsi és politikai hasznát hajt a társadalomnak.

Nem igaz, hogy az emberek csak pénzért tesznek valamit. Ez az állítás azt célozná, hogy a közösségi érzés, a közösségért való önzetlen tevékenység már nem élő erő a társadalomban. Nem lehet ezt elfogadni, nemcsak azért, mert ellentétben áll világnézeti és politikai felfogásunkkal, hanem azért sem, mert a gyakorlatban éppen az ellenkezőjéről lehet megbizonyosodni. Az igaz, hogy van a társadalomban egy elanyagiasodásra mutató irányzat, ami az anyagi és erkölcsi ösztönök együttes kezelésének bizonyos fokú megbomlásából származik, de ezt nem lehet általánosnak tekinteni, mindenre és mindenre kiterjedőnek venni.

Társadalmunkban sok százezer ember végzi díjtalanul társadalmi munkáját a közéletben. Tanácsstagok, pártmunkások, propagandisták és közéleti aktivisták tömege dolgozik úgy, hogy azért nem jár bérezés. S ha ezek a munkák esetenként elvonják az aktivistát munkahelyétől, ott azt a fizetést kapja meg, mint amit egyébként munkája végzéséért kapna. Pedig igen gyakran kétszer-háromszor többet dolgozik a közösségért, a társadalomért, mintha a munkahelyén, szakmájában dolgozna csupán. Ez az a különbözet, amit a társadalmi munkás nyújt — a társadalomnak. S az, hogy szakmai munkája befejeztével megy a választók közé, szemináriumra, konferenciákra, s egyéb sok hasznos közéleti fórumra, ahol díjtalanul dolgozik. De most nem erről a körrel beszélünk.

A társadalmi munkák között vannak összefüggések. Az egyik, hogy a társadalmi munka és az egyéni érdek találkozik. Ez a legmarkánsabbul olyan esetekben figyelhető meg, amikor nagyobb szabású állami kezdeményezésekhez olyan társadalmi hozzájárulás szükséges, amelyben azok vesznek részt, akiket először érint az állami kezdeményezés. Ilyenek például a járdaeépítés, gázcsővezetékek lefektetése, a közvilágítás, vízelvezetéshez a földmunkák elvégzése stb. Ezt semmiképpen sem lehet felfogni individualis gesztusként azért, mert azok vesznek részt benne, akik érdekében történik. Az ilyen munkákat úgy kell felfogni, hogy kifejezi a társadalmi összérdekeket is és az egyéni érdeket is. Tehát az ilyenfajta társadalmi munka közhasznúságát semmiképpen sem lehet elvitatni.

Másik jellegzetes vonása a társadalmi munkának az, amikor a végzésében nem érvényesül közvetlenül a személyes érdek. Ide tartozik például a szakemberek részvétele diákszállók, kollégiumok építésében; olyanoknak a közreműködése, akiknek a gyerekei sohasem kerülnek olyan helyzetbe, hogy igénybe vegyék a megépítendő létesítményt. Hasonló egy-egy város vagy község játszóterek, játszótérek, vagy parkok építése, ahol szintén nagyon sok ember dolgozik azért, hogy szebbé, csinosabbá, a gyerekek számára kényelmesebbé tegye lakóhelyüket.

Nem az a baj, hogy nincs az emberekben jóindulat és cselekvési vágy arra, hogy a közösségnek ingyen munkát végezzenek. Sokkal nagyobb gátja e mozgalomnak, hogy nincsen megfelelő kezdeményező erő társadalmi és tömegszervezeteinkben. Valahogy úgy alakul a helyzet, hogy költségvetésben megtervezünk létesítményeket, kommunális feladatokat, és azt a költségvetés erejéig végezzük, illetve végeztetjük, s gyakran fel sem merül, hogy ehhez a társadalom ingyenes segítségét is igényeljük. Ha a probléma gyökerét keressük, akkor valahol itt találjuk meg.

Szükséges komolyabban foglalkozni nálunk, Szegeden is a társadalmi munkával — ami már eddig is jó eredményeket hozott, de elmaradt a lehetőségektől. Érdemes volna a Hazafias Népfőnt kezdeményezésével megvizsgálni azokat a lehetőségeket, ahol Szeged lakossága nagyobb számban részt vehetne a társadalom, a közösségért szolgáló munkákban. Ehhez a tanácsokkal való szorosabb kapcsolatra volna szükség, hogy ki lehessen érdemben jelölni azokat a helyeket, területeket, ahol a lakosság segíteni tudna. A város általános fejlesztése elsősorban lakossági érdek, legalábbis annyira, mint amennyire állami érdek. Ott, ahol ezeket az érdekeket tisztázzuk és megmutatjuk a társadalmi munka kedvező következményeit, meggyőződésünk, hogy szavunk nem marad válasz nélkül. Különösen most, amikor például a gázfűtés programja szakaszos megvalósításának időszakát éljük. A különböz, e kérdéssel foglalkozó gazdasági szervezetek mennyivel intenzívebben tudnák kiszolgálni Szeged lakosságát, ha az állami, társadalmi szervekkel együttműködve jobban támaszkodnának a lakosság ingyenes munkájára, segítségére a gázvezetékek lefektetésének földmunkáinál.

Persze önmagától „nem szerveződik” meg semmi. Különösképpen nem az ingyen végzett közösségi munka. Ehhez átgondolt tervekre van szükség. Olyanokra, amelyek kimutatják és jelzik a társadalmi tevékenység szükségességét és hasznosságát, továbbá olyan szervező és felvilágosító munkára, ami eljut az emberek értelméig. E tevékenység szerves része, kiegészítője annak a tudatformálódásnak, amelyet tömegmunkákban végzünk. Szükséges ismét elővenni e kérdést, azért is, mert a negyedik ötéves tervet készítjük elő Számoljunk a társadalom közreműködésével, azzal az ingyenes munkával, amely sok-sok tízmillió forinttal megnöveli az állam költségvetését, s több millióval egy-egy város anyagi lehetőségét.

L. D.

Druzsba

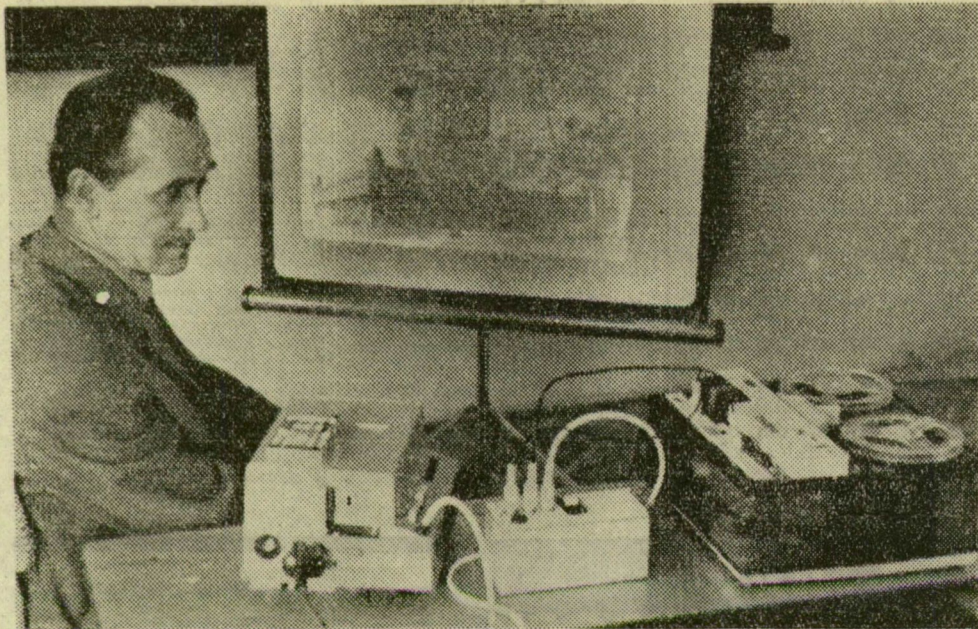
A Távközlő Kutató Intézet több vállallattal együttműködve elkészítette a Druzsba mikrohullámú rádió. és re- léberendezés hat állomásból álló első egységét, amit az intézet a Szovjet Posta moszkvai kutatóintézetével közösen tervezett. A sorozatgyártást is hazánkban szervezik meg, s a legnagyobb vásárló a Szovjetunió lesz.

CSÜTÖRTÖK,
1968. OKTÓBER 31.

DEL-MAGYARORSZÁG 3

Egy szegedi pedagógus újítása

Képpel, hanggal

Somogyi Károlyné felvétele

A diavetítőt és a magnetofont kapcsolja össze a „vezérlő” készülék. Mellette az újító: dr. Kunfalvy András

Az audió-vizuális oktatás két feltételét, a magnetofont (mint hangforrást) és a diavetítőt (mint képporrást) hangolja össze, teremti értelmi kapcsolatot köztük a tanár elképzeléseire beleprogramozott „recept” szerint, teljesen automatikusan, egy elmes kis készülék, ami komoly segítséget nyújt a tanítási órákon, és előreláthatóan már januártól kap belőle 22 példányt 11 szegedi közép- és általános iskola.

A tranzistoros diavetítés-vezérlő készülékről van szó, alig nagyobb egy tranzistoros rádió dobozánál. Dr. Kunfalvy András tanulmányi felügyelő nyári szabadsága idején nagy szorgalommal, aprólékos munkával fabrikálta, s röviden a következőkben mutatta be újítását:

— Néhány éve egy elektromos készüléket állítottam össze, sokkal bonyolultabbat, nagyobbab — a Rad-

nóti gimnáziumban ma is használják. Most az M 10-es, négyesávos magnetofon adta az ötletet, ennek konstrukciója tette lehetővé az egyszerűsítést. Célom: idegen nyelvek, vagy más szöveges anyagok oktatásakor, ha a szövegnek vagy a zenének képekkel történő illusztrálása, kísérése szükséges, a pedagógus előre elkészített programja szerint csak bekapcsolja a magnetofont, s a vezérlő készülék segítségével a diavetítőtől a kívánt helyen a kívánt kép jelenik meg a vásznon, automatikusan.

— A munka tehát kétütemű. Órára készülöben a pedagógus felveszi a szöveget a magnószalag 1-es sávjára, visszatekerescl az indításhoz, átkapcsol a 3-as felvételi sávra, s miközben fülhallgatót át figyeli a szöveget, a szemléltetéshez szükséges szöveg- nél a megfelelő képek bekapcsolásához egy-egy má-

sodpercre mindig lenyomja a vezérlő készülék gombját. (Az Aspectomat vetítő teherbírása maximálisan 36 kép — ennyi alkalmazható a programozásban!) Miután kész a program, következik a „második felvonás”, de itt már nincs dolga a tanárnak. A szerkezetet összekapcsolja a magnóval és a vetítővel, beviszi az órára, s míg azok dolgoznak helyette, ő a tanulókat figyelheti. A műveletet bármikor leállíthatja, természetesen más alkalomra is elteheti, felhasználhatja az óra anyagát. A készülék anyagköltsége 5–600 forint. A Tisza-parti gimnázium két rádiószerező osztálya dolgozik rajta tanári irányítással, s az iskolákat segít kellekkel ellátni a Tömörkényi gimnázium diafilmkészítő és sokszorosító félaomatája, valamint a gépipari technikum, ahol a vezérlő szerkezet dobozait csinálják.

N. I.